

Det er det, jeg har erklæret; og det gjør jeg hovedsagelig i Dplysningens Tjeneste, fordi det er mig fuldkommen klart, at, saalænge disse Indretninger blive ved at bestaae paa den Maade, saa bliver Afgangen til Universitetet ikke lettet for de Mænd, der i en lidt mere fremrykket eller modnere Alder hos sig selv føle Sands, Kraft, Dygtighed og Kløgt til at kunne benytte dets Læresale. Jeg er ikke tilfreds med det Svar, at Læresalene staae aabne, og at de kunne benyttes af Enhver; thi jeg siger: Afgangen til de Understøttelser, som ofte ere saa nødvendige for denne Art Mennesker, naar de skulle udvide deres Studier just i den Alder, ere kun tilgængelige for de Personer, som fra Børnsbeen have faaet en lærd Opdragelse. Det er det, siger jeg, der lægger Udbredelsen af Dplysning Hindringer i Veien, og netop Hindringer, som hidrøre fra disse Foranstaltninger.

Ordføreren: Efter den høitærede Ministers Dplysninger synes det nu, som om Endringen under Nr. 6 er aldeles ligegyldig. Det er efter de meddeelte Dplysninger ganske ligegyldigt, om Ordet „Capitalformue“ bliver staaende, eller det bliver rettet til „Overskud“. Den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 2den Valgfreds (Estrup) synes at være af den Formening, at Udvalget tilraader ikke at bevilge Noget til Randers, fordi den ikke har villet bidrage saameget til Horsens, men det er et Hensyn, som Udvalget aldeles ikke har taget. Jeg skal kun gjøre opmærksom paa, at efter de Dplysninger, den høitærede Minister nu har givet, saa ville jo Horsens og Randers staae omtrent paa lige Fod i den Henseende; men det, der for Udvalget har været det Bæsentligste, det er netop det, som blev udviklet nylig af den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds (Tscherning), at Randers, ifølge sin hele Veliggenhed og sin hele Udvikling, bedre end nogen anden By kan overtage en saadan høiere Dannelsesanstalt, enten for Communens eller privat Regning. Jeg troer ogsaa, at det ydre Tryk, som den ærede Rigsdagsmand omtalte, hvorunder Randers Skole i den senere Tid unægteligt har arbejdet, ogsaa vil kunne bringes til at ophøre

ved Hjælp af det Endringsforslag, som han har stillet, og som jeg paa Udvalgets Begne skal tilraade det ærede Thing at antage, da Skolen derved vil kunne komme til at arbejde frit under heldige Betingelser, og vi have forbeholdt os Udfigt til engang i Tiden at kunne faae dette Forhold ordnet ved Lov. Den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds (Tscherning) har havt Endeel mod Resdactionen, men det er nylig af den høitærede Minister oplyst, at det Standpunkt, som Forslaget udtrykkeligt antyder, ikke tilsigter at gjøre den udelukkende til en Stats-skole, og denne Bemærkning er ogsaa bleven fremsat i Udvalget.

Angaaende de mere almindelige Bemærkninger af den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds finder jeg det dog fornødent at tilføie, at jeg for min Person ikke kan tiltræde dem i deres Almindelighed eller i den Form, hvori de bleve fremsatte. Jeg troer vel, at endeel af hans Bemærkninger være rigtige, men at der ogsaa var endeel, som paa ingen Maade kunne holde stik. Jeg forstaaer saaledes slet ikke, hvad den ærede Rigsdagsmand mener med at ophæve Forbindelsen mellem de lærde Skoler og Universitetet. Saalænge man har Skoler, der have det Formaal at give den Dannelse, Universitetet maa kræve som Betingelse for Afgangen dertil, saalænge maa Forbindelsen ganske vist blive staaende. En anden Sæg er det, om man vil forandre Betingelserne for Afgangen og derved forandre Skolerne, men saa kommer man ind paa et Gebeet, hvorpaa den ærede Rigsdagsmand ikke vil ind, idet han jo siger, at det er ham aldeles ligegyldigt, af hvilken Art den Undervisning er, som gives i Skolerne, naar den blot giver de unge Mænd, som gaar i Skolerne, den fornødne aandelige Modenhed. Fra mit Standpunkt skal jeg ganske vist indrømme, at Universitetet ikke har fulgt med Tiden, men det er ikke Noget, som ene gjælder Universitetet i Danmark, det gjælder vistnok ogsaa om det overveiende Antal af alle Universiteter i Europa; de have ikke været villige til at aabne deres Læsesale, deres Faculteter for de Dannelsesretninger, som mere og mere blive overveiende, og som mere og mere gjøre